

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN ÇEVREYE YÖNELİK TUTUMLARI

Saliha ALTIPARMAK

Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu

Özet: Araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumlarını ve etkileyen etmenleri saptamaktır. Gereç-Yöntem: Celal Bayar Üniversitesi'nin Sağlık Yüksek Okulu, Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu ve Fen Edebiyat Fakültesinde okuyan birinci ve dördüncü sınıf öğrencileri çalışmanın evrenini oluşturmuştur (n= 1222). Çalışmaya araştırmaya katılmayı kabul eden öğrenciler alınmıştır (n=1129; katılım yüzdesi %92.3). Tanımlayıcı olarak yapılan bu çalışmada veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ve öğrencilerin çevre sorunlarına yönelik tutumlarını ölçmek amacıyla Berberoğlu ve Tosunoğlu (1995) tarafından üniversite öğrencilerinin çevresel tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiş 21 maddeli "Çevresel Tutum Ölçeği" kullanılarak toplanmıştır. Formlar öğrencilere araştırmacıların gözetiminde, anketin amacı ve gereklerini belirten bir ön bilgilendirme yapıldıktan sonra uygulanmıştır. Veriler, SPSS programında, Cronbach Alpha, yüzdelik, ortalama, standart sapma, Mann Whitney U, Kruskal Wallis analizleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Bulgular: Araştırmaya katılanların %60.1'i kız öğrencilerden %39.9'u erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Öğrencilerin yaş ortalaması ise 21.3±2.3 (17-34). Öğrencilerin %88.8'i çevre ile ilgili konulara duyarlı olduğunu belirtmesine karşın, %95.2'unun herhangi bir çevre kuruluşunun çevre ile ilgili etkinliklerine katılmadığını bildirmiştir. Analizler KIZ öğrencilerin çevresel davranış ve tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğunu göstermiştir. Çevre ile ilgili eğitim alanların çevre tutumlarının daha yüksek olduğu belirlendi. Sonuç: Sonuç olarak, duyarlı olması beklenen bir toplum kesiminin konuya yeterli ilgiyi göstermediği, farkındalık ve duyarlılıkların yetersiz olduğu görülmüştür. Eğitim, çevre tutumunu pozitif yönde etkileyen önemli bir durumdur.

Anahtar Kelimeler: Çevre, çevreye tutum, üniversite öğrencisi

UNIVERSITY STUDENTS' ATTITUDES TOWARDS ENVIRONMENTAL

Abstract: The purpose of this study was to determine university students' attitudes towards environmental problems and the influence of socio-demographic characteristics on it. Material-Method: The present descriptive study was carried out at the Celal Bayar University School of Health, School of Physical Education and Sports, School of Applied Sciences, Faculty of Science and Letters (N=1122). A total of 1129 students, who have enrolled in first and fourth grades were surveyed by

a questionnaire form (the percentage of research: %92.3). Datas in this study which performed as descriptive were collected by using "Personal Information Form" and students' attitudes towards environmental issues in order to measure the "Environmental Attitude Scale" which prepared by researchers. Forms have been applied to students under the supervision of researchers by indicating the purpose of the survey after a pre-informing. Datas were evaluated by using Cronbach Alpha, percentage, mean, standard deviation, Mann Whitney U, Kruskal-Wallis analysis in SPSS. Results: 39.9 % of the participating students are male students, 60.1 % of them are female students. The average age of students ranged from 21.3±2.3 (17-34). Although 88.8% of the students have stated that they were sensitive to environmental issues, 95.2% of them have not participated to an activity about environmental issues. The results based on the mean values showed that female students' behaviors and attitudes for environment were more positive although male students' environmental knowledge was found better. The students who had environmental courses before had more positive environmental behaviours. Conclusion: We should pay the effort to render them more knowledgeable about environmental problems at local and global level before their graduation. Education is an important condition affecting a positive attitude of the environment.

Key words: environmental, environmental attitudes, university students.

GİRİŞ

İnsanoğlu var olduğu günden bu yana hem çevresinden etkilenmekte hem de çeşitli faaliyetleriyle çevresini etkilemektedir (Erten, 2003). Son yüzyılda ki nüfus artışı, sanayileşme ve bunlara bağlı olarak hızla artan doğal kaynak talebi yerküre üzerinde ciddi değişimlere yol açmıştır. Sanayi, ziraat ve ticaret yapılarında meydana gelen değişiklikler toprak kullanımında ciddi değişikliklere neden olmuştur. Değişikliklere paralel olarak yerel, bölgesel ve küresel düzeyde ekosistem etkilenmiştir. Ekosistemde meydana gelen bu değişim yalnızca fiziksel veya kimyasal değişim olmayıp, insan sağlığı, ekonomi, sosyal adalet, ulusal güvenlik gibi birçok olguya da bakış açısını değiştirmesi açısından önemlidir.

Doğanın kendini yenileme yeteneği sınırlıdır. Bu nedenle var olan ekolojik denge-lerin bozulmasını önlemek insanoğlunun yaşamını devam ettirmesi bakımından son derece önemlidir. Çevre sorunlarının temellerini insanlardaki bilinç, düşünce, tutum ve davranışlar oluşturmaktadır. Tutum ve davranışların pozitif yönde gelişmesi için ise köklü toplumsal değişimden ve kaliteli çevre eğitiminin yaygınlaşmasından geçmektedir (Kayhanoğlu 2008).

Doğal kaynaklara yönelik birçok tartışma ve tezatlıklar insanlar arasında farklı algılama düzeylerinden kaynaklanmaktadır. İnsanların çevre algılamasını doğru analiz edebilmek sürdürülebilir çevre politikaları belirlenmesi açısından oldukça önemlidir. Farklı demografik özelliklere sahip bireyler aynı çevre olgusunu farklı algılamakta

veya farklı tepkiler verebilmektedir. Çünkü kişilerin çevreye olan tutumları onların algılarında değişime neden olmaktadır (Ertan 2004).

Kişilerin çevre ile ilgili farklı tutumları vardır. Tutum, bir objeye, bir duruma, bir olguya veya bir olaya ilişkin geliştirilen, oldukça tutarlı (sürekli) duygu, düşünce ve davranış bileşiminden oluşan bir eğilimdir. İnsanlar tutumlarını, doğuştan getirmeyip yaşam boyunca, kimi zaman kendi deneyimlerine, kimi zaman ise diğer insanların aktardıklarına, kimi zaman da her ikisinin etkileşimine dayalı olarak geliştirirler (Ülgen, 1995).

Doğa bilimciler son 30 yılda çevre konusunda ciddi sonuçlar ortaya koymalarına rağmen çözüme yönelik fazla bir ilerleme kaydedilememiştir. Bunun temel nedeni insanların çevreye karşı tutumlarında değişiklik sağlanamaması olabilir. Bunun sağlanması için de insanların çevreye karşı tutum düzeylerinin ve etkileyen etmenlerin bilinmesi gerekir. Birçok araştırmacı çevreye yönelik çalışmaların gençler üzerinde yoğunlaşması gerektiği konusunda hem fikirdir. Gerekçe olarak ise; geleceğin karar vericilerinin gençler olması ve ayrıca ister yerel ister küresel düzeyde olsun çevre sorunlarının çözümü bireyin eğitim yoluyla algılama ve duyarlılığının değiştirilmesine bağlı olduğu ileri sürülmektedir. Bu gerekçe ile planlanan çalışma, gençlerin çevreye ve

çevre sorunlarına yönelik tutumları ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi hedeflenmiştir.

GEREÇ-YÖNTEM

Çalışma tanımlayıcı kesitsel tiptedir. Çalışmada veriler 01.02.2010 ve 01.06.2010 tarihleri arasında toplandı. Çalışmanın evrenini Celal Bayar Üniversitesi'nin Sağlık Yüksek Okulu, Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu, Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu ve Fen Edebiyat Fakültesinde okuyan 1.ve 4. sınıf öğrencileri oluşturdu (n=1222). Çalışmaya araştırmaya katılmayı kabul eden tüm öğrenciler alındı (n=1129; katılım yüzdesi %92.3). Araştırmada verilerin toplanmasında iki form kullanıldı; Öğrenci tanıtım formu ve çevre ile "Çevresel Tutum Ölçeği".

Öğrenci tanıtım formu: Bireylerin yaş, cins, bölüm, sınıf, yaşanılan yer, anne-baba eğitimi, gelir algısı gibi sosyo-demografik bilgilerin yanı sıra daha önce çevre ile ilgili bir eğitim alma, çevre ile ilgili seminere katılma, çevre ile ilgili bir derneğe üye olma, çevre sorunlarına ilgili olma gibi bilgileri içeren formdur.

Çevresel Tutum Ölçeği: Berberoğlu ve Tosunoğlu (1995) tarafından üniversite öğrencilerinin çevresel tutumlarını belirlemek

amacıyla geliştirilmiş 21 maddeli bir ölçektir. Ölçekte nüfus artışı, enerji tasarrufu, çevresel sorunlar ve nükleer enerji olmak üzere 4 alt boyut bulunmaktadır. Ölçek beşli likert tipi bir ölçektir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 21, en yüksek puan ise 105'tir. Ölçek değerlendirmesinde;

3.4.6.11.12.13.14.17.20 ve 21.maddelerde 5: Kesinlikle Katılıyorum, 4:Katılıyorum, 3: Kararsızım, 2: Katılmıyorum, 1: Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde hesaplanmış, 1. 2. 5. 7. 8. 9. 10. 15. 16. 18 ve 19. maddeler ise tersine çevrilerek, 1: Kesinlikle Katılıyorum, 2:Katılıyorum, 3: Kararsızım, 4: Katılmıyorum, 5: Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde değerlendirilmiştir (Berberoğlu ve Tosunoğlu 1995). Berberoğlu ve Tosunoğlu'nun geliştirdiği çevresel tutum ölçeğinin iç tutarlılığı α : 0.77 olarak bildirilmiştir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0.77 bulunmuştur.

Veriler SPSS 15.00 programında analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde sayı, yüzdelik ve ortalama hesaplamalar, t testi ve tek yönlü varyans analizi. Tekli analizlerde anlamlı bulunan değişkenler çevre tutum puanları ortalamaları cutt-off alınarak lojistik regresyon analizine alınmıştır.

BULGULAR

Öğrencilerin 574'ü (%50.8) 20-25 yaş grubundadır. Yaş dağılımı 21.3 ± 2.3 (17-34). Öğrencilerin 678'i (%60.1) kadındır. 583'ü (%51.6) birinci sınıf öğrencisidir. 739'unun (%65.5) anne eğitimi, 511'inin (%45.3) baba eğitimi ilköğretim ve altındadır. 947'si (%83.9) herhangi bir işte çalışmamaktadır. 451'i (%39.9) öğrenci yurdunda kalmaktadır (Tablo 1).

Tablo 2'de öğrencilerin çevre konularına yönelik ilgi ve eğilimleri görülmektedir. Öğrencilerin 712'si (%63.1) derslerinde çevre ile ilgili eğitim aldıklarını, yalnızca 49'u (%4.3) ders dışında çevre ile ilgili bir eğitime katıldığını belirtmiştir. Öğrencilerin 374'ü (%33.1) çevre ile ilgilendiğini, 629'u (%55.5) çevre ile bazen ilgilendiğini ve 126'sı (%11.2) ilgilenmediğini ifade etmiştir. En çok ilgilenilen çevre konusu 126 (%11.2) ile "çevre kirliliğidir. Bunu küresel ısınma (%4.0) ve doğal kaynakların korunması (%2.9) izlemektedir (Tablo 2).

Öğrencilerin "çevre tutum ölçeği" puan dağılımı 80.2 ± 9.8 (43-105)' dir. Çevre tutum ölçeği ve bağımsız değişkenler karşılaştırıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre, derslerde çevre ile ilgili eğitim alanların eğitim almayanlara göre ve çevre ile ilgili olduğunu ifade edenlerin ilgisiz olduğunu ifade edenlere göre ve anne-baba eğitimi ilköğretim altında olanların anne-baba

eğitimi ilköğretim üzerinde olanlara göre daha iyi olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 4'te öğrencilerin "Çevre Tutum Ölçeği"nden aldıkları puanlar ve bağımsız değişkenlerin karşılaştırılmasında tekli analizlerde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunan değişkenler lojistik regresyon modeline alınmıştır. Buna göre kız olma, derslerde çevre ile ilgili eğitim alma ve çevreye karşı ilgili olma çevre tutumunu etkileyen değişkenlerdir (Tablo 4).

TARTIŞMA

Günümüzde yaşanan çeşitli çevre sorunlarının artık sınır tanımaz bir hal alıp küresel boyutlara ulaşması bu konuda acil önlemler alınması gerektiği sonucunu doğurmuştur. Çevre sorunları oluşmadan önce önlemeye yönelik çalışmalar daha önemlidir. Bu da ancak özellikle geleceğin sahibi olan gençlerde çevreye olan tutumu pozitif yönde geliştirerek sağlanabilir.

Çalışmada kızlarda erkeklere göre çevre tutum puanları 2 kat daha yüksek bulunmuştur. Literatür incelendiğinde, Çabuk ve Karacaoğlu'nun (2003), Sama'nın (2003), Erol ve Gezer'in (2006), Özdemir ve arkadaşları (2004), Vaizoğlu ve arkadaşları (2005) üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmalarda da kız öğrencilerin çevre tu-

tum puanları erkek öğrencilerden daha yüksek olarak bulunmuştur. Yurt dışı literatürde de kız öğrencilerin çevre tutum puanı erkeklere göre daha iyidir (Wallis ve Douglas, 2007; Hampel ve ark., 1994; Fortmann ve ark., 1990). Cinsiyet farklılığının çevreye tutum konusunda yarattığı farklılık erkek ve kadınların doğal kaynak kullanımları ile ilgili algı farklılığını ortadan kaldıracabilecek içeriğe sahip olan eğitimler ile dengelenebilir. Bu eğitimlere sürdürülebilir kalkınma için eğitimleri de eklenebilir. Çünkü, sürdürülebilir kalkınma için eğitim içeriği, çevre eğitiminden farklı olarak, doğal kaynak kullanımlarının çevresel etkileri ile birlikte, ekonomik ve sosyal etkilerini ve sonuçlarını da kapsamaktadır. Bu yaklaşım, hem doğaya yönelik daha güçlü duyarlılığa sahip olan bayanlara, hem de doğal kaynaklardan fayda sağlamaya yatkın olan erkeklere hitap etmektedir (Teksöz ve ark., 2010).

Çalışmada çevreye ilgi duyanların çevre tutum puanları ilgi duymayanlara göre 4 kat; derslerde çevre ile ilgili eğitim alanların çevre tutum puanlarının eğitim almayanlara göre 1.3 kat daha yüksek olarak bulunmuştur. Çevre eğitimi, çevre sorunlarının çözümü için gerekli ortamın oluşturulmasında büyük bir öneme sahiptir. Çevre eğitimi toplumun çevresini tanıma, var olan ve gelecekte oluşabilecek çevre sorunlarını çözebilmesi için stratejiler geliştirebilme süreci olarak değerlendirilebilir. Literatürde de

çevre ile ilgili eğitim alanlarda almayanlara göre çevre tutum puanlarının daha yüksek olduğu belirtilmektedir (Nurcan ve ark. 2009; Şama 2003; Özmen ve ark., 2005) Çevre ile ilgili herhangi bir eğitim alanların çevre tutum puanlarının diğerlerine göre daha yüksek bulunması beklenen bir sonuçtur. Ülkemizde üniversite öğrencileri genelinde, çevreyle ilgili konulara duyarlı olan öğrencilerin olmayanlara göre çevreye karşı tutumlarının daha yüksek düzeyde olduğunu belirten birçok çalışma bulunmaktadır (Nurcan ve ark. 2009; Şama 2003; Özmen ve ark., 2005; Tabak ve ark. 2003; Ek 2009). Literatürde bazı araştırmacılara göre öğrencinin çevreyle ilgili bilgisini yükseltmek onun çevreye yönelik tutumunu olumlu yönde gelişmesini sağlar. Bazı araştırmacılar öğrencilerin çevresel kurslara katılımlarının onların sorumlu çevresel davranışlarının artmasına ve çevre sorunlarının farkına varmalarını sağladığını düşünürken bazıları da bunun aksine çevresel tutumun oluşmasında spesifik kurslara katılımdan daha çok yaşam deneyiminin etkili olduğunu düşünmektedirler (Bradley ve ark., 2001).

Çalışmamızda öğrencilerin yaş gruplarına göre çevre tutum ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak bir fark bulunmamıştır. Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencileri ile yapılan bir çalışmaya göre de yaş gruplarına göre öğrencilerin çevre duyarlılığı arasında anlamlı bir fark olmadığı

bildirilmiştir (Çabuk ve Karacaoğlu 2003). Ek ve arkadaşlarının aynı ölçeği kullanarak yapmış oldukları çalışmada (2009) ise, yaş ile ölçek puanı arasında anlamlı fark bulunmuştur. 21 yaş ve üzeri olan öğrencilerin puanlarının 20 yaş ve altına oranla daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Çalışmamızda tekli analizlerde anne baba eğitimi ile çevre tutumu arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuşken bu durum çoklu analizlerde istatistiksel olarak anlamlı olarak bulunmamıştır. çoklu analizlerde anne eğitimi, baba eğitimi ile çevre tutum ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye rastlanmamıştır. Benzer çalışmalarda anne ve babanın öğrenim durumunun öğrencilerin çevresel duyarlılık puan ortalamaları arasında fark saptanmamıştır (Özdemir ve ark., 2004; Ek ve ark., 2009).

Çalışmada gençlerin en çok ilgilendikleri çevre sorunu çevre kirliliğidir. Bu sonuç Çelen ve arkadaşlarının (2002) ve Oğuz ve arkadaşlarının (Oğuz ve ark., 2011) yüksek öğretim öğrencilerinde yaptıkları çalışmalar ile uyumludur. Çelen ve arkadaşları bu durumu “etkisi kısa sürede ortaya çıkabilecek ve gözle görülen sorunların önemsendiği” şeklinde yorumlamışlardır.

Çalışmada tekli analizlerde çevre tutumunun anne-baba eğitiminin ilköğretim altında olan öğrencilerde anne-baba eğitimi ilköğ-

retim olanlara göre daha iyi olarak belirlenmiştir. İlgili araştırmalarda anne-baba eğitim ve gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin çevresel tutumlarının daha olumlu olduğu (Sama, 1997; Erol ve Gezer 2006; Nurcan ve ark. 2009; Şama 2003; Özmen ve ark., 2005; Tabak ve ark., 2003; Ek 2009) görülürken bu araştırmada anne-baba eğitimi ilköğretim altında olanların çevre tutum puanları anne-baba eğitimi ilköğretim üzerinde olanlara göre daha yüksek bulunmuştur. Bu sonuç, Diekman ve Preisendörfer (1992, Akt: Erten, 2005, s. 95)' in "Low-cost/High cost" teorisi ile yorumlanabilir. Bu teoriye göre bireyler çevreye yararlı davranışları yerine getirirken kendi açılarından "masraf/fayda" yönünü düşünmektedir. Okur-yazar veya ilkokul mezunu olan ebeveynlerin meslek grupları ve aylık gelirleri göz önüne alındığında sınırlı olan ekonomik kaynakları akılcı kullanma yönünde, enerji ve su savurganlığına karşı aile bireylerinin birbirlerini uyarmaları şeklinde davranışların gelişmesi doğaldır. Çünkü su, elektrik ve yakıt tüketimi ne kadar fazla ise bunların kullanımını için harcanacak para da o kadar fazla olacaktır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Çalışmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda gençlerde çevre tutumunu pozitif yönde etkileyen en önemli faktörler; çevre ile ilgili eğitim alma, çevreye karşı ilgili

olma ve kız olmadır.

Konu ile ilgili diğer yükseköğretim programlarında yapılan çalışmalar da benzer sonuçlar ortaya koyduğu için, yükseköğretimde çevre ile ilgili olarak ulusal bir strateji ve politika geliştirilmesinin zorunluluğu ortadadır (Erten, 2006). Sürdürülebilir toplumların yaratılmasında, toplumdaki bireylerin yeterli bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmasının gerekliliği göz önüne alınarak, yükseköğretim kurumlarının bu konudaki rollerinin güçlendirilmesi ve desteklenmesi gerekmektedir. Ayrıca ilk ve orta öğretimde de çevre ile ilgili derslerin müfredata alınmasının önemli olduğunu düşünmekteyiz. Bununla birlikte çevre konusunda okullarda yalnızca öğrenci eğitimleri değil ana-baba eğitimleri ile çocukların ve gençlerin çevreye tutumları artırılabilir.

KAYNAKLAR

BRADLEY, J.C., WALICZEK, T. M., ZAJICEK, J. M., 2001. Relationship Between Environmental Knowledge and Environmental Attitude of High School Students, Journal of Environmental Education, 30(3) 17-21

BERBEROĞLU, G., TOSUNOĞLU, C. 1995. Exploratory and Confirmatory Factor analyses of 15. an Envi-

ronmental Attitude Scale (EAS) for Turkish University Students. Journal of Environmental Education, 26 (3) 40-44.

ÇABUK, B. & KARACAOĞLU, C., 2003.

Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi. Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 36 (1-2) 189-198.

ÇELEN, Ü., YILDIZ, A., ATAĞ, N., TABAK, R.H., ARISOY, M. 2002.

Ankara Üniversitesi Sağlık Eğitim Fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılığı ve ilişkili faktörler. 8. Ulusal Halk Sağlığı Kongresi 23-28 Eylül. Diyarbakır. Kongre Özet Kitabı; ss: 421.

EK H.N, KILIÇ N, ÖĞDÜM P, DÜZGÜN,

P., ŞEKER S. 2009. Adnan Menderes Üniversitesinin farklı akademik alanlarında öğrenim gören ilk ve son sınıf öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumları ve duyarlılıkları. Kastamonu Eğitim Dergisi. 17(1) 125-136.

ERTEN, S., 2003.

5. Sınıf Öğrencilerinde ‘‘Çöplerin Azaltılması’’ Bilincinin Kazandırılmasına Yönelik Bir Öğretim Modeli. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 25(1) 94-103.

ERTEN, S., 2006. Çevre Eğitimi Ve Çevre Bilinci Nedir, Çevre Eğitimi Nasıl Olmalıdır?, Çevre ve İnsan Dergisi, Çevre ve Orman Bakanlığı Yayın Organı. 25(1)1-12.

ERTEN, S., 2005. Okulöncesi öğretmen adaylarında çevre dostu davranışların araştırılması, HÜ. Eğitim Fakültesi Dergisi. 28(1) 91-100.

EROL, G. & GEZER, K., 2006.

Sınıf Öğretmenliği Öğretmen Adaylarının Çevreye ve Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları. International Journal Of Environmental and Science Education. 1(1) 65-77.

FORTMANN, L., KUSEL, J., 1990.

New Vaices. Old Beliefs: Forest Environmentalism Among New and Long-standing, Rural Residents, Rural Sociology. 55(1) 214-232.

HAMPEL, B., HOLDSWORTH, R., BOLDERT, J., 1994.

Urban/ Rural Differences in Environmental Consciousness Among Adolescents, www.csu.edu.av/research/crsr/rural-soc/v5n4p13.htm, Erişim Tarihi: 20.10.2010.

KAYHANOĞLU, M., DABAN, Ş., YANGIN, S., 2008.

İlköğretim Öğretmen Adaylarının Çevreye Yönelik Tutum-

ları. D.Ü. Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi 11(1) 42-52

NURCAN, EK., KILIÇ, N., ÖĞDÜM, P., DÜZGÜN G., 2009. Adnan Mendere Üniversitesi'nin farklı akademik alanlarında öğrenim gören ilk ve son sınıf öğrencilerinin çevre sorunlarına yönelik tutumları ve duyarlılıkları. 17(1) 125-136

OĞUZ D., ÇAKCI I., KAVAS S., 2001. Yüksek öğretimde öğrencilerin çevre bilinci. SDÜ Orman Fakültesi Dergisi SDU Faculty of Forestry Journal. 12(1) 34-39

ÖZMEN, D., ÇETİNKAYA,Ç., NEHİR,S. 2005. “Üniversite öğrencilerinin Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları” TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni. 4 (6) 330-344

ÖZDEMİR, O., YILDIZ, A., OCAKTAN, E., SARIŞEN, Ö., 2004. Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Çevre Sorunları Konusundaki Farkındalık Ve Duyarlılıkları, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası. 57 (3) 117-127.

SAMA, E., 2003. Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 23/2, 99-110.

ŞAMA, E., 1997. Üniversite gençliğinin çev-

re ve çevre sorunlarına yönelik tutumları. Yüksek lisans tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi Bölümü

TABAK, RS., AKYILDIZ, N., YILDIZ, A., 2003. Öğretmenlerin Özyetkinlik Algılama Düzeyleri ve Çevre Duyarlılığı. Eğitim Araştırmaları Dergisi. 10(1) 134-145

TEKSÖZ, G., ŞAHİN, E., ERTEPINAR, H., 2010. Çevre Okuryazarlığı, Öğretmen Adayları Ve Sürdürülebilir Bir Gelecek. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 39(1) 307-320

ÜLGEN, G. Eğitim Psikolojisi, s:103, Bilim Yayınları, Ankara, 1995.

VAİZOĞLU, S., ALTINTAŞ, H., TEMEL, F., AHRABI, AF., AYDOĞAN, D., BOSTANCI, S., DURAN, A., KOÇKESEN, D., TURAN, N., GÜLER, Ç., 2005. Bir Tıp Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Çevre Bilincinin Değerlendirilmesi, Türk Silahlı Kuvvetleri Koruyucu Hekimlik Bülteni, Temmuz- Ağustos. 4 (4) 151-171.

WALLIS, RL., DOUGLAS, L. 2007. Changes in Attitudes to Nature in University Students. Asian Journal of Biology Education. 3(1) 3-10

Tablo 1. Öğrencilerin sosyo-demografik özellikler

Özellik	n	%
Yaş		
16-20	473	41,9
21-24	574	50,8
25-29	74	6,6
30-34	8	0,7
Yaş dağılımı	21.3±2.3 (17-34)	
Cinsiyet		
Kadın	678	60.1
Erkek	451	39.9
Sınıf		
Birinci sınıf	583	51.6
Dördüncü sınıf	546	48.4
Anne eğitim		
İlköğretim üzeri	390	34.5
İlköğretim ve altı	739	65.5
Baba eğitim		
İlköğretim üzeri	618	54.7
İlköğretim ve altı	511	45.3
Çalışma durumu		
Çalışan	182	16.1
Çalışmayan	947	83.9
Aile türü		
Çekirdek aile	887	78.6
Geniş aile	201	17.8
Parçalanmış aile	41	3.6
Şu anda kaldığı yer		
Ailesinin yanında	318	28.2
Arkadaşları ile evde	334	29.6
Öğrenci yurdunda	451	39.9
Akrabalarının yanında	26	2.3
Gelir algısı		
Gelir gideri karşılamıyor	255	22.6
Gelir gideri karşılıyor	688	60.9
Gelir giderden fazla	186	16.5
Toplam	1129	100.0

Tablo 2. Öğrencilerin çevre konularına yönelik ilgi ve eğilimleri

Özellik	n	%
Derslerde çevre ile ilgili eğitim alma		
Eğitim alan	712	63.1
Eğitim almayan	417	36.9
Ders dışında çevre ile ilgili eğitim alma		
Eğitim alan	49	4.3
Eğitim almayan	1080	95.7
Çevre ile ilgi durumu (kendi ifadesi)		
İlgili	374	33.1
Bazen ilgili	629	55.7
İlgisiz	126	11.2
En çok ilgilenilen konu		
Çevre kirliliği	126	11.2
Küresel ısınma	45	4.0
Ağaçlandırma	24	2.1
Doğal kaynakların korunması	33	2.9
Nükleer santraller	9	0.8
Diğer (afet, gürültü)	4	0.4
Belirtmeyen	888	78.7
Herhangi bir çevre kuruluşuna üyelik		
Üye olan	54	4.8
Üye olmayan	1075	95.2
Toplam	1129	100.0

Tablo 3. Öğrencilerin “Çevre Tutum Ölçeği” nden aldıkları puanlar bazı özelliklerin karşılaştırılması.

	n	X±SS	t/F	p
Yaş*				
16-20	473	80.1±9.8		
21-24	574	80.4±10.0	0.199	0.820
25 ve üzeri	82	80.4±7.8		
Cinsiyet**				
Kadın	678	82.0±8.8		
Erkek	451	77.6±10.6	7.426	0.000
Sınıf**				
Birinci sınıf	583	79.8±9.9		
Dördüncü sınıf	546	80.7±9.6	-1.675	0.094
Anne eğitim**				
İlköğretim üzeri	390	79.3±9.4		
İlköğretim ve altı	739	80.7±9.9	-2.412	0.016
Baba eğitim**				
İlköğretim üzeri	618	79.6±9.6		
İlköğretim ve altı	511	81.0±9.9	-2.256	0.024
Çalışma durumu**				
Çalışan	182	79.1±9.2		
Çalışmayan	947	80.5±9.9	-1.759	0.079
Gelir algısı**				
Gelir gideri karşılıyor	874	80.2±10.1		
Gelir gideri karşılamıyor	255	80.5±9.7	0.475	0.635
Aile türü*				
Çekirdek aile	887	80.5±9.9		
Geniş aile	201	78.8±9.6	2.616	0.074
Parçalanmış aile	41	81.4±7.9		
Derlerde çevre ile ilgili eğitim alma**				
Eğitim alan	712	80.9±9.8		
Eğitim almayan	417	79.1±9.1	2.911	0.004
Ders dışında çevre ile ilgili eğitim alma**				
Eğitim alan	49	80.2±9.8		
Eğitim almayan	1080	80.5±8.6	-0.200	0.841
Çevre ile ilgi durumu (kendi ifadesi)**				
İlgili	374	81.2±9.1		
İlgisiz	1003	72.7±11.4	9.526	0.000
Herhangi bir çevre kuruluşuna üyelik**				
Üye olan	54	82.7±9.9		
Üye olmayan	1075	80.1±9.8	1.906	0.065

*One Way-ANOVA

**Student t-Test

Tablo 4. Öğrencilerin “Çevre Tutum Ölçeği”nden aldıkları puanlar ve bağımsız değişkenlerin karşılaştırılması; lojistik regresyon (Manisa. 2011)

	B	SE	P	OR (%95 GA)
Cins	0.680	0.126	0.000	2.0 (1,5-2,5)
Derslerde çevre ile ilgili eğitim alma	0.264	0.129	0.040	1.3 (1.0-1.6)
Çevreye ilgi	1.393	0.226	0.000	4.0 (2.5-6.2)

Modele alınan değişkenler:

Cinsiyet: kadın (ref) (0), erkek (1)

Anne Eğitim: ilköğretim ve altı (ref) (0), İlköğretim üzeri (1)

Baba Eğitim: ilköğretim ve altı (ref) (0), İlköğretim üzeri (1)

Derslerde çevre ile ilgili eğitim alma: Eğitim alan (ref) (0), eğitim almayan (1)

Çevreye karşı ilgi (kendi ifadesi): İlgili olma ref (0), ilgili olmama (1)